

LĒMUMS
Ādažu novadā

2020.gada 25.februārī

Nr.37

Par atteikumu uzņemt bērnu pirmsskolas izglītības iestādē ārpus kārtas

Ādažu novada dome izskatīja R.B. (turpmāk – iesniedzējs) 2020.gada 17.janvāra iesniegumu (domes reģ. Nr.ĀND/1-18/20/201) ar lūgumu uzņemt viņa dēlu E.B. (*dzimšanas datums*) paātrinātā kārtībā Ādažu pirmsskolas izglītības iestādē “Strautiņš” (turpmāk – ĀPII).

Savu lūgumu iesniedzējs pamato ar to, ka dēls šobrīd apmeklē privāto izglītības iestādi Rīgā, bet ģimenē kopš 2019.gada decembra ir otrs bērns un dēla vešana uz Rīgu aizņem kopā 3 stundas, jo to veic bērna mamma kopā ar zīdaini, pieprasītākajās privātās pirmsskolas izglītības iestādēs Ādažos vietu nav, kā arī nešķiet pareizi mainīt dārziņu divas reizes divu gadu laikā, jo 2021.gadā būs iespējama uzņemšana domes PII “Strautiņš”.

Izvērtējot domes rīcībā esošo informāciju, tika konstatēts:

1. Iesniedzējas deklarētā dzīvesvieta no 13.08.2016. ir (*adrese*), tāpat kā viņa dēla E.B. deklarētā dzīvesvieta no 10.08.2017. Bērna māte Ādažos nav deklarēta (dati aplūkoti IR datubāzē 11.02.2020. plkst. 14.50).
2. Ar domes 17.08.2017. lēmumu Nr.1-28/17/182 iesniedzēja dēlam E.B. no 2017.gada 18.septembra ir piešķirts domes līdzfinansējums privātā PII “Skola mazajiem “Poga”” apmeklējumam.
3. Likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 4. punkts nosaka, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir gādāt par iedzīvotāju izglītību (t.sk. pirmsskolas vecuma bērnu nodrošināšanu ar vietām mācību iestādēs), bet Bērnu tiesību aizsardzības likuma 3. panta otrā daļa nosaka bērna tiesību vienlīdzības principu, t.i. bērna tiesības un brīvības valsts nodrošina visiem bērniem bez jebkādas diskriminācijas.
4. Vispārējās izglītības likuma 8. pants nosaka, ka vispārējās izglītības iestādes darbības tiesiskais pamats ir šis likums, Izglītības likums, citi normatīvie akti, kā arī tās nolikums, bet likuma 26. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka pašvaldības vispārējās pirmsskolas izglītības iestādēs izglītojamais uzņem izglītības iestādes dibinātāja noteiktajā kārtībā, ievērojot Izglītības likuma un citu likumu noteikumus.
5. Domes 2017. gada 25. jūlija saistošo noteikumu Nr. 24/2017 “Par pirmsskolas vecuma bērnu reģistrāciju un uzņemšanu Ādažu novada pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs” (turpmāk – noteikumi) 20. punkts nosaka, ka dome pieņem lēmumu par bērna nodrošināšanu ar vietu iestādē ārpus kārtas šādos gadījumos:
“20.1. ja bērns ir sasniedzis vecumu, no kāda uzņem iestādē, un bērna un vecāka vai bērna likumiskā pārstāvja, kas nav bērna vecāks, deklarētā dzīvesvieta ir Ādažu novada administratīvajā teritorijā, iestājoties kādam no šiem nosacījumiem:

- 20.1.1. bērns ir palicis bez vecāku aizgādības (t.sk., arī gadījumā, ja bērna likumiskais pārstāvis, kas nav bērna vecāks, nav deklarēts Ādažu novada administratīvajā teritorijā);
- 20.1.2. bērns ir adoptēts (izņemot, ja viens laulātais adoptē otra laulātā bērnu);
- 20.1.3. bērns ar invaliditāti vai vienam no vecākiem piešķirta pirmās vai otrās grupas invaliditāte;
- 20.2. ja bērns ir sasniedzis vecumu, no kāda uzņem iestādē, un bērna deklarētā dzīvesvieta ir Ādažu novada pašvaldības administratīvajā teritorijā, iestājoties kādam no šiem nosacījumiem:
 - 20.2.1. kāds no vecākiem ir pašvaldības izglītības iestādes pedagogiskais darbinieks pirmsskolas izglītības, pamatizglītības, profesionālās ievirzes un vidējās izglītības iestādē, darbiniekam atgriežoties no bērna kopšanas atvaļinājuma;
 - 20.2.2. kāds no vecākiem ir pašvaldības izglītības iestādes pedagogiskais darbinieks pirmsskolas izglītības iestādē;
- 20.3. citos normatīvajos aktos noteiktos gadījumos par bērnu iekārtošanu iestādē ārpus kārtas.”

Bez tam, Militārā dienesta likuma 53. pants nosaka, ka profesionālā dienesta karavīru un dienesta pienākumu pildīšanas laikā bojā gājušo profesionālā dienesta karavīru bērnus ir tiesības ārpus kārtas iekārtot pirmsskolas izglītības iestādēs.

- 6. Lai iesniedzēja lūgums tiktu apmierināts, domei jāpārbauda vai pastāv apstākļi un priekšnoteikumi bērna uzņemšanai ārpus rindas. Domei ir pamats uzņemt bērnu pašvaldības PII ārpus rindas tikai tad, ja iestājas iepriekšminēto normu nosacījumi. Izskatot iesniegumu, dome nekonstatēja, ka iesniedzējs atbilstu kaut vienam noteikumos iekļautajam nosacījumam, kā arī, domes rīcībā nav informācijas, ka iesniedzējs atbilstu Militārā dienesta likuma 53. panta noteikumiem.

Vienlīdzības princips prasa, lai iestāde tai piešķirto rīcības brīvību izmantotu līdzīgi pret personām, kas atrodas salīdzināmos apstākļos. Ja reiz iestāde rīcības brīvības ietvaros izvēlas izmantot iespēju ārpus kārtas uzņemt bērnus, kuru ģimenē ir divi bērni un vecākam ir aprūtināši vadīt bērnu uz izglītības iestādi citā pašvaldības teritorijā, tad tas ir jāievēro attiecībā **pret visiem** šādiem bērniem, un rīcības brīvība šajā jautājumā ir samazināta līdz nullei, kamēr vien iestāde vispārēji nemaina savu praksi (sk. 11.1. punktu Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-759/2009).

Augstākās tiesas Senāta ieskatā bērna aprūpes un izglītošanas iespējas ir viens no būtiskajiem ģimenes un privātās dzīves jautājumiem. Ne tikai paša bērna, bet visas ģimenes dzīve ir nesaraujami ar to saistīta un lielā mērā šim jautājumam pakārtota. Tostarp, no tā ir tieši atkarīga vecāku iespēja strādāt un gūt iztiku, nepieciešamība nozīmīgu ģimenes ienākumu daļu veltīt alternatīvām iespējām nodrošināt bērna drošību, audzināšanu un izglītošanu. Šie jautājumi tiek savlaicīgi plānoti. Tas nozīmē, ka vecāku pašārvībai, ka bērns pēc noteikta laika varēs sākt apmeklēt pirmsskolas izglītības iestādi, ir piešķirams liels svars.

Vienlaicīgi jāņem vērā, ka gadījumā, ja vairākas personas savā starpā konkurē uz pakalpojuma saņemšanu, nepamatota priekšrocības piešķiršana vienām personām automātiski nepelnīti samazina pārējo personu iespējas, kurām bērna uzņemšana iestādē ir vienlīdz svarīga. Tieši šā iemesla dēļ Senāts tomēr lielāku svaru piešķir tiesiskuma principam un vienlīdzīgām iespējām (sk. 11.3. un 11.4. punktu Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-759/2009).

Ņemot vērā iepriekšminēto, un to, ka:

- 1) dome nevar pieļaut situāciju, ka vienas ģimenes viena bērna uzņemšana domes PII ārpus kārtas nodrošina īpašas sociālās garantijas vienai vecāku grupai, bet ir diskriminējoša attiecībā pret citiem vecākiem, kuru bērni ir spiesti apmeklēt privāto PII vai aukli;
- 2) ja dome piekristu uzņemt ārpus rindas bērnus, kuru vecākiem ir apgrūtināti nodrošināt bērnu nogādāšanu uz PII un atpakaļ citā pašvaldībā, tiktu pārkāpts vienlīdzības princips attiecībā pret citiem bērniem un viņu vecākiem, kuri nonākuši tādā pašā situācijā, jo atņemtu vietu kādam citam bērnam, kuram vieta jau ir piešķirta vai pienākas saskaņā ar bērnu reģistru rindā uz vietu domes PII;
- 3) tiesa ir norādījusi, ka no tiesību normu saturiska un sistēmiska vērtējuma neizriet pašvaldības pienākums nodrošināt ikvienam bērnam iespēju apmeklēt pirmsskolas izglītības iestādi laikā līdz obligātās sagatavošanas pamatizglītībai apguvei. Šajā laikā pirmsskolas izglītības apguve ir brīvprātīga, un to var darīt ne tikai pirmsskolas izglītības iestādē, bet arī mājās atbilstoši Izglītības likuma 8. panta pirmās daļas 4. punktam un Vispārējās izglītības likuma 22. pantam (skat. Administratīvās apgabaltiesas spriedums 25.06.2019. lietā Nr.A420141518).

Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 3. panta otro daļu, Vispārējā izglītības likuma 26. panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 6. pantu, domes 2017.gada 25.jūlija saistošo noteikumu Nr.24/2017 „Par pirmsskolas vecuma bērnu reģistrāciju un uzņemšanu Ādažu novada pašvaldības pirmsskolas izglītības” 20. punktu un Izglītības, kultūras, sporta un sociālās komitejas 04.02.2020. atzinumu, Ādažu novada dome

NOLEMJ:

1. Atteikt uzņemt E.B. ārpus kārtas Ādažu pirmsskolas izglītības iestādē “Strautiņš”.
2. Lēmumu var pārsūdzēt Administratīvā rajona tiesā (Rīga, Baldones iela 1A) viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas.

Domes priekšsēdētājs

M.Sprindžuks